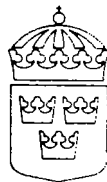

Socialutskottets betänkande

1988/89:SoU23

Legitimation för vissa kiropraktorer, m.m.

1988/89
SoU23

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 1988/89:96 om legitimation för vissa kiropraktorer, m.m. och de motioner som väckts med anledning av propositionen. Dessutom behandlas ett antal motioner som väckts under den allmänna motionstiden 1989.

Utskottet har inhämtat socialförsäkringsutskottets yttrande beträffande ett antal motioner och propositionen såvitt de rör sjukförsäkringsfrågor.

Utskottet tillstyrker i betänkandet förslaget till lag om ändring i lagen (1984:542) om behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvården m.m. och avstyrker ett motionsförslag (vpk) om avslag på propositionen såvitt avser att vissa kiropraktorer, främst de med examen som Dr of Chiropractic, skall kunna få legitimation.

Med anledning av ett stort antal motioner (s, m, fp, c och mp) föreslår utskottet att riksdagen ger regeringen till känna vad utskottet anfört om naprapaternas ställning och om utbildningen i Sverige av kiropraktorer.

Övriga motionsyrkanden avstyrks.

Utskottets m- och fp-ledamöter reserverar sig gemensamt till förmån för motionsyrkanden (m och fp) beträffande vissa sjukförsäkringsfrågor. Mot utskottets ställningstagande att tillstyrka förslaget att vissa kiropraktorer, främst de med examen som Dr of Chiropractic, skall kunna få legitimation reserverar sig utskottets vpk-ledamot.

Propositionen

I proposition 1988/89:96 om legitimation för vissa kiropraktorer, m.m. har regeringen föreslagit riksdagen att anta förslaget till lag om ändring i lagen (1984:542) om behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvården m.m.

Lagförslaget fogas till betänkandet som *bilaga 1*.

Vidare bereds riksdagen tillfälle att ta del av vad i propositionen anförts om vissa sjukförsäkringsfrågor (avsnitt 2.4).

Motioner väckta med anledning av prop. 1988/89:96

1988/89:So19 av Sten Svensson m.f. (m) vari yrkas

1. att riksdagen bifaller regeringens proposition angående legitimation av vissa kiropraktorer,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att motsvarande svensk utbildning av kiropraktorer skall ges samma ställning som utländsk sådan,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag angående legitimation av naprapater i enlighet med vad i motionen anförts,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ersättning från sjukförsäkringen för kiropraktorer och naprapater.

1988/89:So20 av Mona Saint Cyr (m) vari yrkas att riksdagen med bifall till propositionens förslag om legitimering av Doctors of Chiropractic som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att lösa också frågorna om försäkring och rätten att utfärda sjukintyg.

1988/89:So21 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen avslår förslaget till lag om ändring i lagen (1984:542) om behörighet att utöva yrke inom häls- och sjukvården, vad gäller legitimering av Doctors of Chiropractic.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en samlad bedömning av hela det manuella medicinska området.

1988/89:So22 av Bengt Silfverstrand och Birthe Sörestedt (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om legitimation av yrkesutövare på alternativmedicinens område.

1988/89:So23 av Karin Israelsson m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att naprapater och osteologer ges möjlighet att få legitimation enligt de regler och riktlinjer som angivits i motionen.

1988/89:So24 av Ove Karlsson och Anita Johansson (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om legitimation av naprapater och osteopater.

1988/89:So25 av Daniel Tarschys m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att garantier måste skapas för att rätt diagnos ställs, att annan behandling som patientens tillstånd kräver inte eftersätts och att de använda metoderna inte är hälsovådliga,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ytterligare forskning om kiropraktikens hälsomässiga värden bör initieras,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en effektiv tillsynsorganisation måste skapas för såväl denna verksamhet som övrig verksamhet inom hälso- och sjukvården,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ersättning från försäkringskassan.

1988/89:SoU23

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av prövning av legitimation för andra yrkesgrupper som står ortopedmedicinen nära, bl.a. naprapater.

1988/89:So26 av Hans Nyhage (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om legitimation för naprapater.

1988/89:So27 av Ragnhild Pohanka m.fl. (mp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om att de naprapater som innehar certifikat erhåller rätt till legitimation.

Motioner väckta under allmänna motionstiden 1989

1988/89:So405 av Karin Falkmer och Inger René (båda m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om legitimering av Doctors of Naprapathy.

1988/89:So417 av Martin Olsson och Birger Andersson (båda c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om legitimation av Doctors of Naprapathy.

1988/89:So422 av Görel Thurdin och Ingbritt Irhammar (båda c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om att naprapater skall erhålla rätt till legitimation.

1988/89:So456 av Ragnhild Pohanka och Anita Stenberg (båda mp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om att naprapater skall kunna erhålla legitimation.

1988/89:So460 av Runc Jonsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om legitimation av naprapater.

1988/89:So533 av Hugo Bergdahl och Sigge Godin (båda fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det angelägna i att naprapater skall kunna erhålla legitimation.

Utskottet

Bakgrund

Frågan om legitimation av bl.a. kiropraktorer utreddes av medicinalansvarskommittén i slutet av 1970-talet. I sitt betänkande (Ds S 1979:2) Kiropraktorer m.fl. avvisade kommittén tanken på en särskild legitimation för kiropraktorer som självständiga yrkesutövare men föreslog att en försöksverksamhet skulle startas med icke-legitimerade utövare av manuell behandling vid några sjukhuskliniker i nära kontakt med därtill avdelade läkare. I första hand borde kiropraktorer med utbildning som Doctor of Chiropractic komma i fråga. Efter remissbehandling av betänkandet uppdrog regeringen

1980 åt socialstyrelsen att i samråd med Landstingsförbundet utarbeta en projektplan för en försöksverksamhet med kiropraktorer inom offentlig sjukvård. Sedan socialstyrelsen 1981 överlämnat en projektplan uppdrog regeringen 1982 åt styrelsen att genomföra en sådan försöksverksamhet. En särskild projektgrupp bildades för ändamålet. De långt framskridna planerna med en pilotstudie vid Huddinge sjukhus 1984 kunde emellertid inte genomföras.

Riksdagen har under en lång rad av år behandlat yrkanden om olika former av s.k. alternativ medicin. Yrkanden som gällt legitimering av kiropraktorer och naprapater behandlades senast i betänkandet SoU 1987/88:16. I betänkandet SoU 1985/86:13 – då utskottet hade anledning att särskilt behandla kiropraktorfrågan – hänvisade utskottet bl.a. till sina tidigare uttalanden om att en försöksverksamhet med kiropraktorer borde komma till stånd och att det var beklagligt att det på grund av flera samverkande faktorer ännu inte varit möjligt att komma igång med ett konkret projekt. Utskottet hänvisade därutöver till viss pågående utredning inom alternativmedicinkommittén (S 1984:04) och underströk att ytterligare dröjsmål med prövningen av kiropraktorernas verksamhet inte kunde accepteras.

Alternativmedicinkommittén avlämnade i februari 1987 delbetänkandet (SOU 1987:12) Legitimation för vissa kiropraktorer. Kommittén föreslår i betänkandet att vissa kiropraktorer – gruppen Dr's of Chiropractic – skall kunna få legitimation och anslutas till sjukförsäkringssystemet. Kommittén avser att i sitt slutbetänkande återkomma till frågan om övriga kiropraktorer. Kommittén kommer då att behandla frågan om legitimation för bl.a. naprapater. Ett slutbetänkande från utredningen skall enligt planerna läggas fram under andra hälften av 1989.

Alternativmedicinkommittén har låtit socialmedicinska institutionen vid Umeå universitet utföra en systematisk genomgång och värdering av den hittills publicerade vetenskapliga litteraturen inom området. Kommittén konstaterar att kiropraktik är en verksamhet som möter ett ökat förtroende såväl hos människor ute i samhället som hos hälso- och sjukvårdspersonalen. Enligt utredningen finns dock en utbredd okunnighet om kiropraktikens begränsningar och många i Sverige verksamma kiropraktorer saknar dessutom utbildning i egentlig mening. Det har därför framstått som viktigt för kommittén att undanröja olika hinder vid patienternas behandlingsval samt att lyfta fram kvalitets- och säkerhetsaspekter på verksamheten. Kommittén har, vid genomgång av den vetenskapliga litteraturen på området, funnit att det föreligger en – visserligen begränsad med ändå övertygande – terapeutisk effekt av manipulationsbehandling vid länd- och bröstryggsbesvär.

Beträffande den formella kompetensen konstaterar utredningen att Dr's of Chiropractic genomgår en gedigen 4-5-årig högskoleutbildning som internationellt bedömts hålla god kvalitet. Denna utbildning har vid ett par tillfällen även granskats av svenska myndigheter och i sina prekliniska delar befunnits likvärdig med den svenska läkarutbildningen.

Alternativmedicinkommittén har kommit fram till att Dr's of Chiropractics utbildning och kliniska verksamhet är av så kvalificerad art, att det är

motiverat med ett samhällserkännande. Kommittén framhåller, att dessa kiropraktorer skall ses som en kompletterande specialresurs för människor med ryggsjukdomar och att de därmed utgör ett terapeutiskt tillskott till den svenska hälso- och sjukvården. Ett huvudmotiv för kommitténs val av behörighetsreglering har varit att legitimation i det här fallet fyller ett väsentligt informationsbehov som en sorts varudeklaration, i första hand till patienternas vägledning, men också gentemot de landsting som i framtiden kan komma att vilja anställa eller eljest anlita personer med kvalificerade kunskaper i manipulationsbehandling. Som en ytterligare garanti för att yrkesutövaren verkligen har de kvalifikationer som krävs för yrket, föreslås att yrkesbeteckningen "legitimerad kiropraktor" ges ett straffsanktionerat skydd, vilket också bör bli en trygghet för patienterna.

För att hålla nere patienternas behandlingsutgifter och därmed undanröja de ekonomiska hindren för ett fritt behandlingsval, föreslår alternativmedicinkommittén att de kiropraktorer som fått legitimation också skall kunna inordnas i sjukförsäkringssystemet i Sverige. Anslutningen föreslås ske genom vårdavtal med landstingen, vilket skall kunna genomföras inom ramen för oförändrade ersättningar från sjukförsäkringen.

Kommittén konstaterar vidare, att man i Sverige i längden inte kan förlita sig till amerikanska och engelska utbildningsanstalter om man verkligen vill tillgodose patienternas önskemål om kvalificerad manipulationsbehandling. Kommittén avser därför att återkomma med förslag till eventuella åtgärder på utbildningsområdet.

Kommittébetänkandets förslag och remissyttrandena däröver har legat till grund för det förslag om legitimation för vissa kiropraktorer som lagts fram i propositionen.

Gällande bestämmelser

Lagen (1960:409) om förbud i vissa fall mot verksamhet på hälso- och sjukvårdens område (kvacksalverilagen) innehåller bl.a. förbud för den som inte tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen att mot ersättning behandla vissa angivna sjukdomar, undersöka eller behandla barn som inte fyllt åtta år m.m. Vissa undersöknings- och behandlingsmetoder förbehålls hälso- och sjukvårdspersonalen. Det gäller allmän bedövning, lokal bedövning genom injektion av bedövningsmedel, hypnos samt radiologiska metoder. Bestämmelserna är straffsanktionerade.

Lagen (1984:542) om behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvården m.m. (behörighetslagen) innehåller bl.a. bestämmelser om kompetensbevis (t.ex. legitimation), behörighetskrav för att utöva yrke och skydd för yrkestitel och yrkesbeteckning.

I 2 § uppräknas de yrkesgrupper som under angivna förhållanden kan erhålla legitimation. Frågor om meddelande av legitimation prövas enligt 3 § av socialstyrelsen. Enligt 5 § meddelar regeringen föreskrifter om villkoren för att den som utomlands genomgått utbildning skall få legitimation m.m. I 6–8 §§ ges bestämmelser om behörighet att utöva vissa yrken inom hälso- och sjukvården m.m. I behörighetslagen ges vidare ett straffrättsligt skydd för yrkestitlarna barnmorska, läkare och tandläkare. För övriga legitimerade

yrkesutövare gäller i stället ett straffrättsligt skydd för uppgiften att yrkesutövaren är legitimerad (9 § och 10 § tredje stycket). I 12 § bemyndigas regeringen att meddela ytterligare föreskrifter i de frågor som avses i lagen. Vidare får regeringen överlåta åt socialstyrelsen att meddela sådana föreskrifter.

1988/89:SoU23

Bestämmelser med stöd av bemyndigandet i 5 § har meddelats i *förordningen (1984:545) om behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvården m.m.*

Propositionsförslaget i huvuddrag

I propositionen föreslås att vissa kiropraktorer – nämligen de som har examen som Doctor of Chiropractic vid godkänd utländsk högskola eller annan godkänd utländsk utbildning – skall kunna få legitimation. Som villkor för legitimation föreslås gälla att sökanden fullgjort praktisk tjänstgöring i svensk hälso- och sjukvård motsvarande ett års heltidstjänstgöring. Vidare anges som villkor att sökanden har för yrket behövliga kunskaper i svenska författningar samt nödvändiga kunskaper i svenska, danska eller norska språket. Legitimation som kiropraktor skall också få meddelas den som visar att han på annat sätt än som ovan angetts har förvärvat motsvarande kompetens. Legitimation skall dock inte få meddelas om det föreligger sådana omständigheter att legitimationen skulle ha återkallats om sökanden varit legitimerad. Det föreslås att bestämmelsen tas in i 5 § behörighetslagen. Genom ett tillägg till 9 § andra punkten behörighetslagen föreslås att även yrkesbeteckningen *legitimerad kiropraktor* får straffrättsligt skydd. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 1989. För att i Sverige redan yrkesverksamma kiropraktorer med föreskriven teoretisk utbildning skall kunna få legitimation vid ikraftträdandet föreslås vissa övergångsbestämmelser.

Enligt föredragande statsrådet bör ersättning inte utges särskilt från sjukförsäkringen för behandling av legitimerade kiropraktorer. Någon rätt för legitimerad kiropraktor att utfärda sjukintyg bör heller inte införas.

Förslag läggs också fram om en författningsteknisk ändring när det gäller sjuksköterskelegitimation av vissa medicinsk-tekniska assistenter.

Frågan om avslag på propositionens förslag att vissa kiropraktorer skall kunna få legitimation

I *motion 1988/89:So21 av Lars Werner m.fl. (vpk)* yrkas att riksdagen avslår förslaget till lag om ändring i lagen (1984:542) om behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvården, vad gäller legitimation för Doctors of Chiropractic (*yrkande 1*), samt att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en samlad bedömning av hela det manuella medicinska området (*yrkande 2*). Motionärerna framhåller att gruppen Doctors of Chiropractic är en liten grupp i förhållande till andra kiropraktorer. Eftersom det enligt motionärerna inte framkommit några vägande kvalitativa skäl för en särbehandling av denna grupp, bör propositionen dras tillbaka i avvaktan på att hela det manuella medicinska området blir klarlagt.

I motion 1988/89:So19 av Sien Svensson m.fl. (m) yrkas att riksdagen bifaller regeringens proposition angående legitimation av vissa kiropraktorer (yrkande 1).

1988/89:SoU23

Alternativmedicinkommittén har, som tidigare nämnts, behandlat frågan om legitimation för gruppen Doctors of Chiropractic i ett särskilt delbetänkande. Kommittén återkommer i sitt huvudbetänkande till frågan om vissa andra yrkesgrupper inom det alternativmedicinska området – såsom bl.a. naprapater – också skall kunna få legitimation.

I propositionen (s. 7 f.) anförs att manuella behandlingsmetoder tillämpas både inom och utanför skolmedicinen av många olika terapeuter, bl.a. kiropraktorer. I Sverige finns ca 70 Doctors of Chiropractic. Bland utövarna av s.k. manuell behandling utanför skolmedicinen framstår dessa utbildnings- och yrkesmässigt som en särskilt kvalificerad grupp. De har anammat det naturvetenskapliga synsättet och inriktat sig på enbart behandling av funktionsrubbnings- och rörelseorganen. Detta gör att de har mer gemensamt med den ortopediska medicinen än den övriga alternativa verksamheten. Doctors of Chiropractic är slutligen, framhålls det i propositionen, en internationellt välkänd grupp som bl.a. i Norge och Danmark har inordnats i det offentliga sjukförsäkringssystemet.

Utskottet gör följande bedömning.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen haft anledning att behandla frågan hur seriöst arbetande kiropraktors kunskap och skicklighet när det gäller manipulationsbehandling skall kunna tas till vara. Utskottet anser det tillfredsställande att ett förslag om legitimation för gruppen Dr's of Chiropractic nu har lagts fram. Denna grupp är visserligen inte den enda som ägnar sig åt manipulationsbehandling, men beträffande dessa kiropraktorer finns nu underlag för att pröva frågan om legitimation. Om denna grupp erhåller legitimation påverkar detta inte frågan om andra grupper som använder sig av manipulationsbehandling bör legitimeras eller ej. Det är därför enligt utskottet både möjligt och lämpligt att nu pröva frågan om legitimation för gruppen Dr's of Chiropractic. Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda motion So21 (vpk) yrkandena 1 och 2.

Förslaget att dessa kiropraktorer under angivna förutsättningar skall kunna få legitimation har i övrigt inte mött några erinringar i form av motioner. Utskottet anser att yrkesgruppen uppfyller kraven för legitimation och tillstyrker propositionen i denna del. Härigenom tillgodoses yrkande 1 i motion So19 (m) som bör bifallas.

Utskottet återkommer i ett senare avsnitt i betänkandet till frågor om legitimation för bl.a. naprapater och om utbildningen av kiropraktorer i Sverige.

Tillsyn av kiropraktorernas verksamhet m.m.

I motion 1988/89:So25 av Daniel Tarschys m.fl. (fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att garantier måste skapas för att rätt diagnos ställs, att annan behandling som patientens tillstånd kräver inte

eftersätts och att de använda metoderna inte är hälsovådliga (*yrkande 1*), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ytterligare forskning om kiropraktikens hälsomässiga värden bör initieras (*yrkande 2*), samt att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en effektiv tillsynsorganisation måste skapas för såväl denna verksamhet som övrig verksamhet inom hälso- och sjukvården (*yrkande 3*). Motionärerna hänvisar till Viking Falks särskilda yttrande till alternativmedicinkommitténs betänkande vari bl.a. påtalas att kiropraktorernas differentialdiagnostiska utbildning inte är tillräcklig för att ställa en i vedertagen medicinsk mening säker diagnos. Det påpekas vidare att riskerna vid manipulation av halsryggraden är så stora att denna typ av behandling inte bör komma i fråga enligt de sakkunniga läkare som kommittén anlitat. Motionärerna framhåller också vikten av att socialstyrelsen har tillräckliga resurser för tillsynsverksamheten. Sedan länsläkarorganisationen avvecklades 1981 är tillsynen över hälso- och sjukvården minst sagt bristfällig enligt motionärerna.

Genom legitimationen kommer kiropraktorerna, i stället för att som nu omfattas av kvacksalverilagen, att bli hälso- och sjukvårdspersonal enligt *lagen (1980:11) om tillsyn över hälso- och sjukvårdspersonalen m.fl. (tillsynslagen)* och stå under socialstyrelsens tillsyn. Enligt 5 § tillsynslagen blir de legitimerade kiropraktorerna skyldiga att vinnlägga sig om att ge patienterna sakkunnig och omsorgsfull vård. Verksamheten kommer också att kunna prövas disciplinärt av hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd. Legitimationen kan återkallas av nämnden under vissa förutsättningar.

Enligt *patientjournalagen (1985:562)* medför legitimationen att dessa kiropraktorer bl.a. blir skyldiga att föra patientjournal.

I propositionen (s. 11) sägs att verksamhetsområdet för kiropraktorerna angetts vara att förebygga, utreda och behandla funktionsrubbingar och smärttillstånd i rörelseorganen. Behandlingen sker med särskilda handgrepp som vid behov kan kompletteras med annan fysikalisk behandling. Enligt föredragandens mening bör socialstyrelsen med utgångspunkt från denna definition kunna meddela föreskrifter eller allmänna råd som så noga som möjligt definierar kiropraktorns verksamhetsområde och därvid särskilt uppmärksamma hur de risker som kan vara förenade med manipulationsbehandlingar skall kunna minskas i största möjliga utsträckning.

Utskottet instämmer i vad som anförts i propositionen och förutsätter vidare att garantier skapas för att rätt diagnos ställs i dessa fall och att behov av annan behandling inte eftersätts.

Som tidigare nämnts har alternativmedicinkommittén låtit utföra en systematisk genomgång och värdering av den hittills publicerade vetenskapliga litteraturen om kiropraktik och manipulationsbehandling. Utskottet anser i likhet med motionärerna att det får anses viktigt att en ökad kunskap om det hälsomässiga värdet hos alternativmedicinens olika tillämpningsformer kan erhållas. Utskottet utgår också från att erforderliga initiativ kommer att tas när det gäller forskning inom detta område.

Det är enligt utskottets uppfattning angeläget att det finns en väl fungerande tillsyn av de legitimerade kiropraktorernas verksamhet och att resurserna för tillsynsorganisationen är tillräckliga för att i största möjliga

utsträckning kunna minimera riskerna vid manipulationsbehandling.

1988/89:SoU23

Frågor om socialstyrelsens tillsyn över hälso- och sjukvården kommer att behandlas av utskottet i samband med behandlingen av proposition 1988/89:130 om socialstyrelsens framtida roll, uppgifter och inriktning.

Utskottet, som inte anser att det föreligger behov av något initiativ från riksdagens sida med anledning av motionen, avstyrker med det anförda yrkandena 1, 2 och 3 i motion So25 (fp).

Legitimation av naprapater m.m.

En motion tar upp frågan om vilken utbildning som skall föreskrivas som villkor för erhållande av legitimation som kiropraktor.

I *motion 1988/89:So19 av Sten Svensson m.fl. (m)* yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att motsvarande svensk utbildning av kiropraktorer skall ges samma ställning som utländsk sådan (*yrkande 2*).

Ett stort antal motioner tar upp frågan om också andra yrkesgrupper inom det alternativmedicinska området skall kunna erhålla legitimation.

I *motion 1988/89:So23 av Karin Israelsson m.fl. (c)* yrkas att riksdagen beslutar att naprapater och osteologer ges möjlighet att få legitimation enligt de regler och riktlinjer som angetts i motionen. I *motionerna 1988/89:So19 av Sten Svensson m.fl. (m)* *yrkande 3*, *1988/89:So27 av Ragnhild Pohanka m.fl. (mp)*, *1988/89:So456 av Ragnhild Pohanka och Anita Stenberg (båda mp)* samt *1988/89:So422 av Görel Thurdin och Ingbritt Irhammar (båda c)* yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag angående legitimation av naprapater. I *motion 1988/89:So22 av Bengt Silfverstrand och Birthe Sörestedt (båda s)* yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om legitimation av yrkesutövare på alternativmedicinens område. I *motion 1988/89:So24 av Ove Karlsson och Anita Johansson (båda s)* yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om legitimation av naprapater och osteopater. I *motion 1988/89:So25 av Daniel Tarschys m.fl. (fp)* yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av prövning av legitimation för andra yrkesgrupper som står ortopedmedicinen nära, bl.a. naprapater (*yrkande 5*). I *motionerna 1988/89:So26 av Hans Nyhage (m)* och *1988/89:So460 av Rune Jonsson m.fl. (s)* yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i resp. motion anförts om legitimation för naprapater. I *motionerna 1988/89:So405 av Karin Falkmer och Inger René (båda m)* och *1988/89:So417 av Martin Olsson och Birger Andersson (båda c)* yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i resp. motion anförts om legitimering av Doctors of Naprapathy och i *motion 1988/89:So533 av Hugo Bergdahl och Sigge Godin (båda fp)* yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det angelägna i att naprapater skall kunna erhålla legitimation.

I flera motioner framhålls att naprapatin är en väl etablerad terapiform i Sverige. Årligen söker ca 200 000 patienter vid ca en milj. tillfällen vård hos naprapater. Naprapaterna, som är specialister på rörelseapparaten och dess sjukdomar, utnyttjas enligt flera motionärer i stor utsträckning av den

förebyggande hälsovården, t.ex. av företagshälsovården och idrottsrörelsen. I ett flertal motioner påpekas också att det sedan 1970-talet finns möjligheter till utbildning av naprapater i Sverige, vilket möjliggör en kontroll från samhällets sida av verksamheten. Det framhålls vidare att naprapaternas utbildning uppfyller högt ställda krav. I ett par olika motioner anförs att naprapatbehandling som sätts in på ett tidigt stadium leder till en minskad förbrukning av mediciner och kortare sjukskrivningstider.

Som villkor för legitimation gäller enligt propositionen att sökanden har examen som Doctor of Chiropractic vid godkänd utländsk högskola eller annan godkänd utländsk utbildning. Av propositionen (s. 8 och 11) framgår att Doctors of Chiropractic utexamineras vid ett tiotal godkända högskolor i USA, Canada, Australien och England efter 4–5 års teoretisk och praktisk utbildning. Det bör enligt föredragande statsrådet bli en uppgift för socialstyrelsen att på lämpligt sätt informera om vilka utländska högskolor som har utbildning som kan anses uppfylla kraven på teoretisk utbildning för legitimation som kiropraktor. Någon utbildning i Sverige som kan accepteras finns inte för närvarande. Frågan om anordnande av en godtagbar utbildning av kiropraktorer i Norden bör enligt föredragande statsrådet diskuteras i det nordiska samarbetet.

Vid Nordiska rådets 37:e session den 3 mars 1989 antog rådet en rekommendation till Nordiska ministerrådet att snarast genomföra en utredning om möjligheterna till en för de nordiska länderna gemensam utbildning för kiropraktorer, liksom till likalydande rättsregler rörande kiropraktors legitimation och yrkesutövning.

Av propositionen (s. 8) framgår vidare, att det enligt uppgift år 1985 fanns drygt 470 personer – utöver Doctors of Chiropractic – som annonserade under kiropraktorsrubriken i telefonkatalogens yrkesdel. I dag uppskattas dessa yrkesutövare vara ungefär 500. Något mer än hälften av dessa är naprapater eller osteopater.

Som tidigare nämnts skall alternativmedicinkommittén återkomma till frågan om dessa yrkesgrupper skall komma i fråga för legitimation. Alternativmedicinkommittén konstaterar (s. 31) att, när det gäller de yrkesutövare inom manipulationsområdet som inte är Dr's of Chiropractic och deras verksamhet, finns det många spörsmål som är av generell alternativmedicinsk karaktär och därför bör behandlas i ett större sammanhang. Härvid kommer t.ex. naprapaterna att studeras noggrant.

Utskottet gör följande bedömning.

Det är enligt utskottets mening positivt att yrkesgruppen naprapater kommer att få en noggrann genomlysning. Utskottet instämmer i motionärernas bedömningar att det inom naprapatin bedrivs ett seriöst arbete. Så snart tillräckligt underlag för ett ställningstagande föreligger beträffande naprapaterna bör regeringen pröva frågan om deras legitimation, anser utskottet.

Enligt den föreslagna nya bestämmelsen om legitimation för vissa kiropraktorer gäller som villkor för legitimation att sökanden har genomgått viss utländsk utbildning. Den utredning som föreligger i alternativmedicinkommitténs betänkande eller i propositionen ger inte vid handen att utbildningen

i Sverige av kiropraktorer för närvarande uppfyller kraven för ett godkännande. Utskottet förutsätter att socialstyrelsen – om anledning därtill uppkommer – prövar om den svenska kiropraktorutbildningen uppfyller sådana krav för ett godkännande som förutsätts i propositionen.

Vad utskottet anfört om naprapaternas ställning och om utbildningen av kiropraktorer i Sverige bör riksdagen med anledning av motionerna So19 (m) yrkandena 2 och 3, So22 (s), So23 (c), So24 (s), So25 (fp) yrkande 5, So26 (m), So27 (mp), So405 (m), So417 (c), So422 (c), So456 (mp), So460 (s) och So533 (fp) ge regeringen till känna.

Lagförslaget i övrigt

Lagförslaget i övrigt har inte mött några erinringar i form av motioner och utskottet tillstyrker det i propositionen framlagda lagförslaget i den mån det inte behandlats i det föregående.

Anslutning till sjukförsäkringen m.m.

Alternativmedicinkommittén föreslog att kiropraktorerna skulle anslutas till den allmänna försäkringen genom upprättande av vårdavtal med sjukvårdshuvudman. Frågan om rätt för legitimerad kiropraktor att utfärda sjukintyg ansåg dock kommittén vara för tidigt väckt.

Det föredragande statsrådet anser i propositionen (s. 13) att sjukvårdshuvudmännens övergripande ansvar enligt hälso- och sjukvårdslagen kombinerat med vårdavtalsmöjligheten utgör tillräckliga förutsättningar för att så långt som möjligt möta efterfrågan på vård och behandling inom den sektor – ortopedin – där kiropraktorerna är verksamma. Statsrådet delar kommitténs uppfattning att frågan om att legitimerade kiropraktorer skall kunna utfärda sjukintyg med motsvarande giltighet som läkarintyg inom den allmänna försäkringen är för tidigt väckt.

I motion 1988/89:So19 av Sten Svensson m.fl. (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ersättning från sjukförsäkringen för kiropraktorer och naprapater (*yrkande 4*). Motionärerna anser att kiropraktorer och naprapater med legitimation skall ersättas via den allmänna försäkringen. Ersättning bör enligt motionärerna ges för behandling efter det att en läkare ställt diagnosen.

I motion 1988/89:So20 av Mona Saint Cyr (m) yrkas att riksdagen med bifall till propositionens förslag om legitimering av Doctors of Chiropractic som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att lösa också frågorna om försäkring och rätten att utfärda sjukintyg. Motionären framhåller som sin mening att ifrågavarande patientkategori bör vara ekonomiskt likställd med övriga patientkategorier inom den traditionella sjukvården samt att det är alltför omständligt att utgå från att kiropraktorn skall behandla medan läkaren skall remittera och sjukskriva.

I motion 1988/89:So25 av Daniel Tarschys m.fl. (fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ersättning från försäkringskassan (*yrkande 4*). Behandling som utförs av legitimerad kiropraktor efter läkarremiss bör enligt motionärerna vara ersättningsberättigad.

Dessa frågor ligger inom socialförsäkringsutskottets ansvarsområde. Socialutskottet har därför berett detta tillfälle att avge yttrande över propositionen och motionsyrkandena i dessa delar. Socialförsäkringsutskottets yttrande, 1988/89:SfU4y, har fogats till betänkandet som *bilaga 2*.

1988/89:SoU23

Socialförsäkringsutskottet anför i sitt yttrande bl.a. följande.

Sjukvårdshuvudmännen har ett lagfäst övergripande ansvar för hälso- och sjukvården. Sjukförsäkringen bärar till kostnaderna för bl.a. den öppna sjukvården genom att en allmän sjukvårdsersättning utges till sjukvårdshuvudmännen. Ersättningen fördelas efter en behovsbaserad modell. Vid sidan härav utger försäkringen ersättning till privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster som anslutits till försäkringen. Anslutningen kan ske först efter tillstyrkan av vederbörande sjukvårdshuvudman utom i vissa områden där fri etableringsrätt råder. Vid utbetalningen av den allmänna sjukvårdsersättningen avräknas ett belopp motsvarande under föregående år utgivna försäkringsersättningar till privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster som var verksamma inom sjukvårdshuvudmannens geografiska område.

Sjukvårdshuvudmännen har i vissa fall träffat vårdavtal med privatpraktiserande vårdgivare som inte är anslutna till sjukförsäkringen. Främst gäller detta de s.k. fritidspraktikerna. I vårdavtalen regleras bl.a. den ekonomiska ersättningen från sjukvårdshuvudmannen till vårdgivaren och vilka patientavgifter vårdgivaren får ta ut. Den i avtalet reglerade verksamheten betraktas i allt väsentligt som offentlig öppen vård.

Riksdagen har under en följd av år på förslag av socialförsäkringsutskottet avslagit motionsyrkanden om en helt fri etableringsrätt för privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster och motionsyrkanden om anslutning av nya grupper av vårdgivare till försäkringen. Utskottets principiella ställningstagande att begränsa möjligheten för privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster att ansluta sig till försäkringen (se senast SfU 1987/88:13) har främst motiverats med att ansvaret för befolkningens hälso- och sjukvård lagts på sjukvårdshuvudmännen varför det är både rimligt och riktigt att dessa har ett inflytande på hur de trots allt begränsade ekonomiska och personella resurserna fördelas. Senast i utskottets betänkande SfU 1987/88:22 avstyrkte utskottet bifall till motioner, vari yrkades att flera nya privatpraktiserande yrkesgrupper – psykologer, barnmorskor, sjuksköterskor och arbetsterapeuter – skulle kunna anslutas till försäkringen. Riksdagen följde utskottets förslag.

Socialförsäkringsutskottet uttalar vidare att utskottet mot bakgrund av det anförda inte kan tillstyrka att legitimerade kiropraktorer eller naprapater skall få rätt att ansluta sig till sjukförsäkringen. Socialförsäkringsutskottet delar också uppfattningen att frågan om kiropraktorernas rätt att utfärda sjukintyg med motsvarande giltighet som läkarintyg inom den allmänna försäkringen är för tidigt väckt. Socialförsäkringsutskottet föreslår därför att socialutskottet avstyrker bifall till motionerna So19 yrkande 4, So20 och So25 yrkande 4.

Socialutskottet delar socialförsäkringsutskottets – och därmed även propositionens – bedömningar när det gäller frågan om dessa yrkesgrupper bör få rätt att ansluta sig till sjukförsäkringen och utfärda sjukintyg. Utskottet avstyrker därför bifall till motionerna So19 (m) yrkande 4, So20 (m) och So25 (fp) yrkande 4.

Utskottet hemställer

1. beträffande *propositionens lagförslag såvitt avser legitimation för vissa kiropraktorer*

att riksdagen med bifall till propositionen och motion 1988/89:So19 yrkande 1 och med avslag på motion 1988/89:So21 yrkandena 1 och 2 antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1984:542) om behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvården m.m. såvitt avser legitimation för vissa kiropraktorer,

2. beträffande *tillsyn av kiropraktorernas verksamhet m.m.*

att riksdagen avslår motion 1988/89:So25 yrkandena 1, 2 och 3,

3. beträffande *legitimation för nuprapater m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1988/89:So19 yrkandena 2 och 3, motion 1988/89:So22, motion 1988/89:So23, motion 1988/89:So24, motion 1988/89:So25 yrkande 5, motion 1988/89:So26, motion 1988/89:So27, motion 1988/89:So405, motion 1988/89:So417, motion 1988/89:So422, motion 1988/89:So456, motion 1988/89:So460 och motion 1988/89:So533 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

4. beträffande *förslaget till lag om ändring i lagen om behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvården m.m.*

att riksdagen antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1984:542) om behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvården m.m. i den mån det inte behandlats under föregående moment,

5. beträffande *vissa sjukförsäkringsfrågor*

att riksdagen avslår motion 1988/89:So19 yrkande 4, motion 1988/89:So20 och motion 1988/89:So25 yrkande 4,

6. att riksdagen beslutar att vad som i övrigt anförts i propositionen angående vissa sjukförsäkringsfrågor inte skall föranleda något riksdagens uttalande.

Stockholm den 27 april 1989

På socialutskottets vägnar

Daniel Tarschys

Närvarande: Daniel Tarschys (fp), Bo Holmberg (s), Aina Westin (s), Ulla Tillander (c), Ingrid Andersson (s), Per Stenmarck (m), Johnny Ahlqvist (s), Rinaldo Karlsson (s), Ingegerd Anderlund (s), Ingrid Hemmingsson (m), Rosa Östh (c), Gudrun Schyman (vpk), Anita Stenberg (nfp), Jan Andersson (s), Maj-Inger Klingvall (s), Barbro Westerholm (fp) och Inger René (m).

1. Propositionens lagförslag såvitt avser legitimation för vissa kiropraktorer (mom. 1)

Gudrun Schyman (vpk) anser

dels att det avsnitt i betänkandet som på s. 7 börjar med "Utskottet har" och slutar med "bör bifallas." bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i uppfattningen i motion So21 att det är olyckligt att särbehandla gruppen Dr's of Chiropractic på sätt som föreslås i propositionen. Denna grupp är inte den enda som ägnar sig åt manipulationsbehandling och den är dessutom en liten grupp i förhållande till övriga verksamma kiropraktorer. Utskottet anser att det bör ske en samlad bedömning av dessa grupper. Det finns således enligt utskottets mening all anledning att avvakta med ett ställningstagande tills dess att hela det manuella medicinska området blir klarlagt.

Mot bakgrund av det nu anförda tillstyrker utskottet yrkande 1 i motion So21 (vpk) samt avstyrker bifall till propositionen såvitt avser förslaget om legitimation för vissa kiropraktorer och till motion So19 (m) yrkande 1.

Vad utskottet anför i denna fråga bör riksdagen med anledning av motion So21 yrkande 2 ge regeringen till känna.

dels att utskottet under mom. 1 bort hemställa:

1. beträffande *propositionens lagförslag såvitt avser legitimation för vissa kiropraktorer*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:So21 yrkande 1, med anledning av motion 1988/89:So21 yrkande 2, med avslag på propositionens lagförslag såvitt avser legitimation för vissa kiropraktorer och motion 1988/89:So19 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

2. Vissa sjukförsäkringsfrågor (mom. 5)

Daniel Tarschys (fp), Per Stenmarck (m), Ingrid Hemmingsson (m), Barbro Westerholm (fp) och Inger René (ni) anser

dels att det avsnitt i betänkandet som på s. 12 börjar med "Socialutskottet" och slutar med "(fp) yrkande 4." bort ha följande lydelse:

Socialutskottet delar uppfattningen i motionerna So19 och So25 att när en läkare ställt diagnos och remitterat patienten för behandling av legitimerad kiropraktor, bör kiropraktorn erhålla ersättning från sjukförsäkringen för behandlingen i fråga. När det gäller rätten för legitimerade kiropraktorer att utfärda sjukintyg delar utskottet socialförsäkringsutskottets – och därmed även propositionens – bedömning. Vad utskottet nu anför bör riksdagen med anledning av propositionen samt motionerna So19 (m) yrkande 4, So20 (m) och So25 (fp) yrkande 4 ge regeringen till känna.

dels att utskottet under mom. 5 bort hemställa:

1988/89:SoU23

5. beträffande vissa sjukförsäkringsfrågor

att riksdagen med anledning av propositionen samt motion 1988/89:So19 yrkande 4, motion 1988/89:So20 och motion 1988/89:So25 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1984:542) om behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvården m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1984:542) om behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvården m.m.

dels att 2, 5 och 9 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i övergångsbestämmelserna skall införas en ny punkt, 4, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §

Den som har genomgått den utbildning och i förekommande fall fullgjort den praktiska tjänstgöring som anges för ett visst yrke i nedanstående tabell skall efter ansökan få legitimation för yrket. Legitimation får också meddelas den som visar att han på annat sätt förvärvat motsvarande kompetens. Legitimation får dock inte meddelas om sådana omständigheter föreligger att legitimationen skulle ha återkallats om sökanden varit legitimerad.

Yrke	Utbildning	Praktisk tjänstgöring
1 Barnmorska	Barnmorskeexamen	
2 Glasögonoptiker	Godkänd utbildning för glasögonoptiker	
3 Logoped	Logopedexamen	
4 Läkare	Läkarexamen	Av regeringen föreskriven praktisk tjänstgöring (allmäntjänstgöring)
5 Psykolog	Psykologexamen	Av regeringen föreskriven praktisk tjänstgöring
6 Psykoterapeut	Psykoterapeutexamen	
7 Sjukgymnast	Sjukgymnastexamen	
8 Sjuksköterska	Sjuksköterskeexamen	
9 Tandläkare	Tandläkarexamen	Av regeringen föreskriven praktisk tjänstgöring (allmäntjänstgöring)

En legitimerad psykoterapeut skall i sin yrkesverksamhet ange sin grundutbildning.

Bestämmelser om legitimation av personal med utländsk utbildning finns i 5 §.

5 §

Den som har examen som Doctor of Chiropractic vid utländsk högskola eller motsvarande utbildning för kiropaktor skall efter ansökan få legitimation som kiropaktor, om han

Regeringen meddelar föreskrifter om villkoren för att den som utomlands genomgått utbildning skall få legitimation, specialistkompetens eller behörighet att utöva yrke.

1. har fullgjort praktisk tjänstgöring i svensk hälso- och sjukvård motsvarande ett års heltidstjänstgöring,
2. har för yrket behövliga kunskaper i svenska författningar, och
3. har för yrket nödvändiga kunskaper i svenska, danska eller norska språket.

Legitimation som kiropraktor får också meddelas den som visar att han på annat sätt än som anges i första stycket har förvärvat motsvarande kompetens.

Legitimation får inte meddelas om sådana omständigheter föreligger att legitimationen skulle ha återkallats om sökanden varit legitimerad.

Regeringen meddelar i övrigt föreskrifter om villkoren för att den som utomlands genomgått utbildning skall få legitimation, specialistkompetens eller behörighet att utöva yrke.

9 §

I verksamhet på hälso- och sjukvårdens eller tandvårdens område får inte någon

1. obehörigen ge sig ut för att vara barnmorska, läkare eller tandläkare eller på annat sätt ge sken av att ha sådan kompetens, eller
2. ge sig ut för att vara legitimerad glasögonoptiker, logoped, psykolog, psykoterapeut, sjukgymnast eller sjuksköterska utan att ha legitimation för yrket.
2. ge sig ut för att vara legitimerad glasögonoptiker, kiropraktor, logoped, psykolog, psykoterapeut, sjukgymnast eller sjuksköterska utan att ha legitimation för yrket.

4. Vid prövning av fråga om legitimation som sjuksköterska skall den sökande anses ha förvärvat en kompetens som är likvärdig med sjuksköterskeexamen med motsvarande inriktning, om den sökande har dels genomgått föreskriven utbildning till

- a) operationsassistent,
- b) radioterapiassistent,
- c) röntgenassistent eller
- d) oftalmologassistent jämte kompletterande utbildning enligt universitets- och högskoleämbetets föreskrifter den 10 mars 1984,

*dels arbetat i yrket under en tid
som motsvarar minst två års heltids-
tjänstgöring under de senaste fem
åren.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989.
 2. Den som vid ikraftträdandet har genomgått godkänd utbildning som kiropraktor skall – utan hinder av kravet i 5 § första stycket på praktiktjänstgöring – kunna få legitimation som kiropraktor, om han före den 1 juli 1989 har varit verksam i yrket i Sverige under minst ett år.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

1988/89:SfU4y

1988/89:SoU23
Bilaga 2

över del av proposition 1988/89:96 om legitimation
för vissa kiropraktorer, m.m., jämte motioner

Till socialutskottet

Socialutskottet har den 4 april 1989 beslutat bereda socialförsäkringsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1988/89:96 om legitimation för vissa kiropraktorer m.m. i vad avser avsnitt 2.4 Vissa sjukförsäkringsfrågor och motionerna So19 av Sten Svensson m.fl. (m) yrkande 4, So20 av Mona Saint Cyr (m) och So25 av Daniel Tarschys m.fl. (fp) yrkande 4.

Socialförsäkringsutskottet får anföra följande.

I propositionen föreslås att de kiropraktorer som har examen som Doctors of Chiropractic från utländsk högskola eller bedöms ha motsvarande utbildning skall kunna erhålla legitimation sedan de uppfyllt vissa villkor. I fråga om deras möjligheter att bedriva verksamheten med ersättning från den allmänna försäkringen anförs i propositionen att ersättning inte bör utges särskilt från sjukförsäkringen för behandling av legitimerad kiropraktor. Departementschefen motiverar detta med att sjukvårdshuvudmännens övergripande ansvar enligt hälso- och sjukvårdslagen kombinerat med vårdavtalsmöjligheten utgör tillräckliga förutsättningar för att så långt som möjligt möta efterfrågan på vård och behandling inom den sektor – ortopedin – där kiropraktorer är verksamma. I propositionen framhålls vidare att någon rätt att utfärda sjukintyg inte bör införas för legitimerad kiropraktor.

Motionärerna i motion So19 begär ett tillkännagivande att kiropraktorer och naprapater med legitimation skall ersättas via den allmänna försäkringen när behandlingen sker efter det att läkare ställt diagnos. I motion So20 begärs ett tillkännagivande om behovet av att lösa också frågorna om försäkringersättning och vikten att utfärda sjukintyg. Motionären hävdar att restriktionerna i dessa hänseenden drabbar patienterna och medför en onödig byråkrati om kiropraktorn skall behandla och läkaren remittera och sjukskriva patienten. I motion So25, slutligen, begär motionärerna ett tillkännagivande om att behandling som en legitimerad kiropraktor utför efter remiss från läkare bör berättiga till ersättning från sjukförsäkringen och att regeringen bör återkomma till riksdagen i denna fråga.

Sjukvårdshuvudmännen har ett lagfäst övergripande ansvar för hälso- och sjukvården. Sjukförsäkringen bidrar till kostnaderna för bl.a. den öppna sjukvården genom att en allmän sjukvårdsersättning utges till sjukvårdshuvudmännen. Ersättningen fördelas efter en behovsbaserad modell. Vid sidan härav utger försäkringen ersättning till privatpraktiserande läkare och

sjukgymnaster som anslutits till försäkringen. Anslutning kan ske först efter tillstyrkan av vederbörande sjukvårdshuvudman utom i vissa områden där fri etableringsrätt råder. Vid utbetalningen av den allmänna sjukvårdsersättningen avräknas ett belopp motsvarande under föregående år utgivna försäkringsersättningar till privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster som var verksamma inom sjukvårdshuvudmannens geografiska område.

Sjukvårdshuvudmännen har i vissa fall träffat vårdavtal med privatpraktiserande vårdgivare som inte är anslutna till sjukförsäkringen. Främst gäller detta de s.k. fritidspraktikerna. I vårdavtalen regleras bl.a. den ekonomiska ersättningen från sjukvårdshuvudmannen till vårdgivaren och vilka patientavgifter vårdgivaren får ta ut. Den i avtalet reglerade verksamheten betraktas i allt väsentligt som offentlig öppen vård.

Riksdagen har under en följd av år på förslag av socialförsäkringsutskottet avslagit motionsyrkanden om en helt fri etableringsrätt för privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster och motionsyrkanden om anslutning av nya grupper av vårdgivare till försäkringen. Utskottets principiella ställningstagande att begränsa möjligheten för privatpraktiserande läkare och sjukgymnaster att ansluta sig till försäkringar (se senast SfU 1987/88:13) har främst motiverats med att ansvaret för befolkningens hälso- och sjukvård lagts på sjukvårdshuvudmännen, varför det är både rimligt och riktigt att dessa har ett inflytande på hur de trots allt begränsade ekonomiska och personella resurserna fördelas. Senast i utskottets betänkande SfU 1987/88:22 avstyrkte utskottet bifall till motioner, vari yrkades att flera nya privatpraktiserande yrkesgrupper – psykologer, barnmorskor, sjuksköterskor och arbetsterapeuter – skulle kunna anslutas till försäkringen. Riksdagen följde utskottets förslag.

Mot bakgrund av det anförda kan utskottet inte tillstyrka att legitimerade kiropraktorer eller naprapater skall få rätt att ansluta sig till sjukförsäkringen. Utskottet delar också uppfattningen att frågan om kiropraktorernas rätt att utfärda sjukintyg med motsvarande giltighet som läkarintyg inom den allmänna försäkringen är för tidigt väckt. Utskottet föreslår därför att socialutskottet avstyrker bifall till motionerna So19 yrkande 4, So20 och So25 yrkande 4.

Stockholm den 11 april 1989

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Doris Håvik

Närvarande: Doris Håvik (s), Gullan Lindblad (m), Börje Nilsson (s), Sigge Godin (fp), Lena Öhrsvik (s), Margit Gennser (m), Nils-Olof Gustafsson (s), Ingegerd Elm (s), Margareta Persson (s), Hans Dau (m), Barbro Sandberg (fp), Rune Backlund (c), Margó Ingvardsson (vpk), Ragnhild Pohanka (mp), Maud Björnemalm (s), Christina Pettersson (s) och Marianne Jönsson (c).

1. Gullan Lindblad (m), Sigge Godin (fp), Margit Gennser (m), Hans Dau (m), Barbro Sandberg (fp) och Ragnhild Pohanka (mp) anser att utskottet beträffande försäkringsersättning till kiropraktorer bort anföra:

Utskottet delar uppfattningen i motionerna So19 och So25 att när en läkare ställt diagnos och remitterat patienten för behandling av legitimerad kiropraktor, bör kiropraktorn erhålla ersättning från försäkringen för behandlingen i fråga. Utskottet föreslår således att socialutskottet tillstyrker bifall till motionerna So19 yrkande 4 och So25 yrkande 4. Härigenom tillgodoses i huvudsak även motion So20.

2. Gullan Lindblad (m), Margit Gennser (m), Ragnhild Pohanka (mp) och Hans Dau (m) anser att utskottet beträffande försäkringsersättning till naprapater bort anföra:

I motion So19 begärs i yrkande 3 förslag från regeringen om legitimation av naprapater och i yrkande 4 ett tillkännagivande om att försäkringsersättning skall kunna utgå till legitimerad naprapat för behandling efter det att läkare ställt diagnos. Om en legitimation av naprapater genomförs anser utskottet att försäkringsersättning bör utgå för den behandling legitimerad naprapat utför efter det att läkare ställt diagnos och att socialutskottet bör hemställa att riksdagen som sin mening ger regeringen detta till känna.

3. Gullan Lindblad, Margit Gennser och Hans Dau (alla m) anser att utskottet beträffande sjukintyg bort anföra:

Utskottet anser att en legitimerad kiropraktor för undvikande av onödig byråkrati skall ha möjlighet att utfärda sjukintyg för patienter som fått sin diagnos fastställd av läkare och därefter remitterats till kiropraktorn för behandling. Utskottet föreslår således att socialutskottet tillstyrker bifall till motion So20 i motsvarande del.

Särskilt yttrande

Margó Ingvardsson (vpk) anför:

I motion So21 (vpk) begärs att regeringens förslag om legitimation av kiropraktorer skall avslås i avvaktan på att hela det manuella medicinska området klarläggs och blir föremål för en samlad bedömning. Jag är på grund härav ense med majoriteten om att de föreliggande motionsyrkandena bör avstyrkas av socialutskottet.

Innehållsförteckning

1988/89:SoU23

Sammanfattning	1
Propositionen	1
Motioner	2
Motioner väckta med anledning av prop. 1988/89:96	2
Motioner väckta under allmänna motionstiden 1989	3
Utskottet	3
Bakgrund	3
Gällande bestämmelser	5
Propositionsförslaget i huvuddrag	6
Frågan om avslag på propositionens förslag att vissa kiroprakto- rer skall kunna få legitimation	6
Tillsyn av kiropraktorernas verksamhet m.m.	7
Legitimation av naprapater m.m.	9
Lagförslaget i övrigt	11
Anslutning till sjukförsäkringen m.m.	11
Hemställan	13
Reservationer	14
Bilaga 1: I proposition 1988/89:96 framlagt lagförslag	16
Bilaga 2: Socialförsäkringsutskottets yttrande 1988/89:SfU4y	19